

Hvad er miljøgarantien?

Spørgsmålets fulde ordlyd:

Hvad er miljøgarantien?

Svar

Miljøgarantien er populærnavnet for en bestemmelse i Traktaten om den Europæiske Unions funktionsmåde (tidligere EF-traktaten), der under visse omstændigheder giver medlemslandene lov til *at opretholde* deres nationale regler, selv om der er vedtaget EU-harmoniseringsregler om det indre marked. Ifølge bestemmelsen er der også mulighed for, at et medlemsland kan *indføre* nye nationale regler baseret på nyt videnskabeligt grundlag vedrørende miljøbeskyttelse, eller beskyttelse af arbejdsmiljøet på grund af et problem, der er specifikt for den pågældende medlemsstat.

Artikel 114 (tidligere art. 95) indeholder det juridiske grundlag for at harmonisere national lovgivning for at få det indre marked til at fungere. Derudover indeholder art. 114, stk. 4 en undtagelse, hvorefter et land kan opretholde særlige nationale regler af hensyn til miljø, arbejdsmiljø og sundhed m.m., og ifølge art. 114, stk. 5 har et land under visse betingelser mulighed for at indføre nationale regler.

Et medlemsland kan på baggrund af miljøgarantien meddele Kommissionen, at det ønsker at opretholde nationale regler på et område, eller at indføre nye regler. Kommissionen skal undersøge om de nationale regler er et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem EU-landene, og om reglerne udgør en hindring for det indre markeds funktion. Kommissionen har seks måneder til at foretage denne undersøgelse og afgøre om de pågældende nationale bestemmelser kan opretholdes under henvisning til miljøgarantien.

Hvis Kommissionen ikke har truffet afgørelse inden for de seks måneder betragtes de nationale bestemmelser som godkendt. Kommissionen kan også meddele det pågældende medlemsland, at undersøgelsesperioden forlænges med en ny periode på op til seks måneder, hvis spørgsmålet er kompliceret, eller der ikke er risiko for menneskers sundhed.

Hvis et medlemsland på baggrund af miljøgarantien får lov til at opretholde eller indføre nationale bestemmelser, der er en undtagelse fra nogle harmoniseringsregler, undersøger Kommissionen omgående, om der skal foreslås en tilpasning af EU-reglerne.

Miljøgarantiens rækkevidde har været genstand for diskussion mellem EU-modstandere og tilhængere. Kriterierne for anvendelsen af miljøgarantien er fastlagt via Kommissionens og EF-Domstolens praksis på området. Senest har Domstolens dom i den såkaldte Madsminkesag sat gang i debatten om miljøgarantiens rækkevidde.

Miljøgarantien (artikel 114, stk. 4 og 5) i Traktaten om den Europæiske Unions funktionsmåde

Stk. 4. Hvis en medlemsstat, efter at Europa-Parlamentet og Rådet, Rådet eller Kommissionen har vedtaget en harmoniseringsforanstaltning, finder det nødvendigt at opretholde nationale bestemmelser, som er begrundet i vigtige behov, hvortil der henvises i artikel 36, eller som vedrører miljøbeskyttelse eller beskyttelse af arbejdsmiljøet, giver den Kommissionen meddelelse om disse bestemmelser og om grundene til deres opretholdelse

5. Hvis en medlemsstat endvidere med forbehold af stk. 4 og efter at Europa-Parlamentet og Rådet, Rådet eller Kommissionen har vedtaget en harmoniseringsforanstaltning, finder det nødvendigt at indføre nationale bestemmelser baseret på nyt videnskabeligt belæg vedrørende miljøbeskyttelse eller beskyttelse af arbejdsmiljøet på grund af et problem, der er specifikt for den pågældende medlemsstat, og som viser sig efter vedtagelsen af harmoniseringsforanstaltningen, giver den Kommissionen meddelelse om de påtænkte bestemmelser og om grundene til

deres indførelse.

Vigtige behov ifølge artikel 36:

hensynet til den offentlige sædelighed, den offentlige orden, den offentlige sikkerhed, beskyttelse af menneskers og dyrs liv og sundhed, beskyttelse af planter, beskyttelse af nationale skatte af kunstnerisk, historisk eller arkæologisk værdi, eller beskyttelse af industriel og kommerciel ejendomsret.

Madsminkesagen

Danmark har blandt andet forsøgt at anvende miljøgarantien for at opretholde de gældende danske regler om anvendelse af tilsætningsstofferne nitrit, nitrat og sulfat i fødevarer i stedet for at indføre EU-bestemmelserne i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/2/EF om andre tilsætningsstoffer til levnedsmidler end farvestoffer og sødestoffer (diversedirektivet).

Under forhandlingen af direktivet pegede Danmark på sundhedsproblemer ved at udvide brugen af stofferne nitrit, nitrat og sulfat, sådan som forslaget lagde op til, men direktivet blev alligevel vedtaget. Den danske regering besluttede herefter at anvende miljøgarantien og fastholde de hidtidige danske regler for de tre stoffer bortset fra de områder, hvor direktivet havde mere restriktive bestemmelser. I oktober 1999 meddelte Kommissionen den danske regering, at Kommissionen ikke ville acceptere, at Danmark brugte miljøgarantien i denne sag. Danmark har derfor indført de mere lempelige EU-regler for nitrat, nitrit og sulfat.

Den danske regering lagde efterfølgende sag mod Kommissionen ved EU-Domstolen med påstand om, at Kommissionens afgørelse skal annulleres, fordi den er truffet på et forkert grundlag (se spørgsmålet "Hvilke typer af søgsmål er der ved Domstolen?").

Ifølge Domstolens dom i sag C-3/00 fra den 20. marts 2003 kan Danmark beholde de strengere regler for mængden af nitrit og nitrat i fødevarer, men dommen gav ikke Danmark medhold for så vidt angår reglerne om sulfitter. Dommen blev derfor i flere tilfælde udlagt som en halv sejr til Danmark og et halvt nederlag. På den anden side påpegede JuniBevægelsen, at dommen ikke skulle udlægges som en sejr for miljøgarantien, som skal garantere de enkelte landes ret til strengere regler.

JuniBevægelsen påpegede, at Domstolen støttede sin dom vedrørende nitritter og nitrater på at EU's Videnskabelige Komité (SCF) havde anbefalet, at EU fik strengere regler på området. Omvendt havde SCF ikke anbefalet strengere regler vedrørende sulfitter.